

onderwerp leeswijzer rapport PThU
datum september 2017

Deze leeswijzer is bedoeld als gids bij het lezen van het rapport “De identiteit van Damsterboord” van de PThU, ook wel ‘het gebouwenrapport’ genoemd. Er zijn vragen die u kunnen helpen uw mening verder te vormen.

1. twee delen

Het rapport bestaat uit twee hoofddelen.

deel 1, blz 1-12

dit gedeelte doet verslag van de drie gespreksavonden

deel 2, blz 13-25

dit gedeelte schetst toekomstmogelijkheden voor Damsterboord

2. deel 1

blz 3

Op blz 3 vindt u de vraagstelling zoals die in overleg tussen kerkenraad en onderzoekers geformuleerd is. Op de hoofdvraag en deelvragen beoogt het rapport een antwoord te geven.

blz 6 en 7

Hier omschrijven de onderzoekers wat ze als kernwaarden in Damsterboord zien. Bij dit gedeelte kunt u zich afvragen

herken ik deze waarden?

zie ik nog andere waarden?

blz 8

In zeker zin kan men de oecumenische waarde ook als kernwaarde van Damsterboord zien, met name wat onder a. staat: ‘samen geloof beleven’.

ook hier: herkent u dit?

blz 8-9

Dit gedeelte gaat verder in op de oecumene in Damsterboord. Er zijn twee aandachtspunten: de verbondenheid tussen Emmaüskerk en oecumene en ten tweede: en de beleving van oecumene die sterk aan het verleden refereert.

wat ziet u zelf als kansen voor oecumene?

blz 10 en 11

Deze bladzijden gaan in op beleving van beide kerkgebouwen. Die is duidelijk verschillend. Ook worden problematische kanten van beide gebouwen besproken, zoals toegankelijkheid en uitstraling. De punten spreken voor zich.

heeft u nog aspecten over de gebouwen toe te voegen die niet in het rapport staan?

3. deel 2

blz 13

Blz 13 begint met “Conclusies” en daarmee is misschien niet helemaal duidelijk dat hier een tweede deel begint. Dat komt omdat wat uit deel 1 geconcludeerd wordt direct in een godsdienstsociologisch perspectief geplaatst wordt. Dat is een moeilijk gedeelte dat geschreven is vanuit een wetenschappelijk standpunt. Veel zal niet in één keer duidelijk zijn en misschien de tweede keer ook wel niet.

Daarom proberen we hier nog kort de hoofdlijn te schetsen van dit gedeelte.

godsdienstsociologisch perspectief

De onderzoekers noemen aan het einde van hun rapport een aantal boeken. Een belangrijk boek uit dat rijtje is “Een seculiere tijd” van Charles Taylor. Taylor is een christelijke Canadese filosoof die in gesprek met andere filosofen een soort ‘scan’ van onze tijd heeft gemaakt (maar dan wel een hele dikke, het boek telt meer dan 1000 bladzijden). Voor dit werk heeft hij veel waardering gekregen, zowel in universitaire als kerkelijke kring. Taylors filosofie helpt om te begrijpen waar we zijn en hoe we verder kunnen als kerkelijke gemeenschappen.

Wat de onderzoekers nu in dit tweede deel doen is inzichten van Taylor (en ook anderen) verbinden aan de situatie van Damsterboord. De hoofdlijnen daarvan zijn:

- a. het ledenverlies van kerken in West-Europa is een signaal. Het is een signaal dat **een vertrouwde organisatievorm (‘verenigingsvorm’) niet meer werkt**. Voor onze generatie is dat lastig, want we kennen geen andere organisatievorm en we denken dat het alleen in de vorm kan die we kennen. Maar er zijn altijd andere vormen van kerk geweest en die zullen er ook blijven. Alleen: hoe kunnen we (in Damsterboord) zorgen dat het oude op het nieuwe aan kan sluiten?
- b. zoals veel in onze samenleving is **religie ook een keuze-artikel** geworden. Mensen zoeken individueel die religie die hen het meest aanspreekt. Het is dus niet meer zo dat het automatisch van de ene op de andere generatie overgaat. Of dat je kerkt in de kerk die het dicht bij je huis staat. Het ziet er voorlopig ook niet naar uit dat dat weer terugkomt. Onze kerk is al lang niet meer de enige in onze wijk: wij zijn een kerkelijk kraampje op de markt. Hoe ziet ons aanbod eruit, vraagt de klant?
- c. hier grijpen allerlei ontwikkelingen in elkaar, zonder dat ze precies te ontrafelen zijn: individualisering; vrij en autonoom denken; consumentisme; **secularisatie**; globalisering. Taylor laat zien hoe veel van de accenten ingebakken zitten in het protestantisme met zijn aandacht op werk, kapitaal en individu.
- d. de kerkelijke kleur van Damsterboord: die wordt **‘liberaal’** genoemd. Dat woord ‘liberaal’ is invloed van Angelsaksische theologie. Ooit begonnen als kerkelijk woord in protestantse kring (“wij zijn vrij (=liber) van pauselijk gezag) is het een politiek woord geworden. Het wordt nu weer door theologen geclaimd en ook wel als label gegeven aan die kerkelijke gemeenten die een mix van midden-orthodoxie en vrijzinnigheid bewaren.

Gegeven deze hoofdlijnen: hoe kan Damsterboord verder? Dat is de vraag die de onderzoekers verder verhelderen waar we zelf een antwoord op moeten vinden. Ze geven wel aan dat het gebouw daarvoor niet beslissend is. Zowel met de Emmaüskerk als met de combinatie Stefanuskerk/Kerkenheem zou dat kunnen. Ze laten wel doorschemeren dat die laatste combinatie iets meer voor de hand lijkt te liggen.

Voor de toekomst van onze gemeente wijzen ze erop dat er drie hoofdrichtingen zijn (waarmee we dus ons profiel kunnen aanscherpen)

- a. aandacht voor liturgie (blz 18 scenario 1)
- b. verbinding met de lokale gemeenschap (blz 19 scenario 2)
- c. toespitsing op spiritualiteit/mystiek/mediatie

De onderzoekers gaan vooral verder met a en b. En met dat gegeven van de markt kijken ze ook welke andere kraampjes er al staan (Nieuwe Kerk, Pepergasthuis, Stadskerk) en ze geven aan dat er niet veel kans is dat we eenzelfde product kunnen 'verkopen'. We zullen met iets moeten komen waar nog geen of een beperkt aanbod is.

Voor een overzicht van **kerkvormen die voorbij de 'verenigingsvorm'** en nieuw elan vinden kunnen we terecht op blz 15,16 en 17. Het zijn

- * migrantenkerken
- * inzetten op spiritualiteit (maar empirische gegevens zijn hier niet)
- * evangelicalen en pentecostalen (ofwel: vrije baptisten en pinksterkerken)
- * esthetische religie (liturgisch topproduct bieden)
- * warme gemeenschappen (diaconale spits)
- *

De onderzoekers gaan er ook vanuit, dat als we in de 'verenigingsvorm' blijven doorgaan, vroeg of laat dat het einde van onze kerkelijke gemeenschap betekent (in de praktijk is dat altijd: fuseren met een andere (wijk)gemeente).

Een belangrijk gedeelte is ook dat over de **oecumene op blz 21 en 22**. Duidelijk is in de ogen van de onderzoekers dat de oecumene van Damsterboord en de Walfriedgemeenschap teert op een rijk verleden. Voor de huidige oecumenische betrekkingen maakt het gebouw niet meer zoveel uit.

De oecumene van Damsterboord en de Walfriedgemeenschap heeft de aansluiting bij nieuwere ontwikkelingen in oecumenisch Nederland gemist. Hoe wil Damsterboord verder met de oecumene?

Al met al is dit tweede gedeelte, blz 13-25 ook te lezen als een **oproep aan onze gemeente** om samen grondig na te denken over de vraag hoe we in de komende periode kerk willen zijn en kunnen zijn.

Tenslotte: we kunnen ons voorstellen dat dit godsdienstsociologisch perspectief voor veel lezers nieuw is en vragen oproept, anderen zijn misschien vertrouwd met een aantal gedachten eruit. Het is wel een inzicht dat in de huidig godsdienstsociologisch onderzoek op brede instemming steunt.

Noorddijk, 7 september 2017
Jan Wilts